

զարմանար, տեսաւ խեղճ երկրագործ մը՝ որ արևուն տուրիչ ջերմութեան տակ կը հերկէր երկրի մէկ խորշը՝ ցանի համար։ Իր ճամբորդութեան ընկերներէն մէկն գուշակելով անոր խեղճ կերպէն և մանաւանդ ունեցած արհեստէն՝ իմացուց իրեն որ անիկայ Պարսիկ մըն է։ Նաւրա-Մունի յաջող առիթ մը սեպեց հին ժողովրդեան գիտութեանը վրայ՝ տեղեկանալով՝ որուն նշխար մ'էր այս խեղճ երկրագործն ալ։ Այս առածը լսեց բերնէն և մեկնեց իրեն թէ ինչպէս մարդ մը կ'աշխատէր արևուն տաքութեանը տակ՝ մինչդեռ ամենայն արարածք կը հանգչին։

Որմէզքի առջև թէ սերմ ցանողը և թէ հարկւր արարածի կեանք տուողը հաւասարապէս մեծ են։

Այս առածով ըմբռնեց օրէնսդրին զիտաւորութիւնը՝ որով կ'ուզէր աշխատութեան յորդորել զմարդ, մերձեցընելով առ Աստուած։

Շարունակելով իր ճամբան տեսաւ որ այս պատուիրանը բոլորովին մոռցուած էր, և լաւ ևս ըմբռնեց այն օրէնսդրին՝ բարձր իմաստութիւնը, որ զերկրագործութիւնը՝ աստուծոյ հաճույագոյն գործ համարած էր։

Կը շարունակուի։

ՀԻՆԳ ԵԱԲԱԹ ՕԴԱՊԱՐԿԻ ՄԷՋ

ՀԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ԵՐԻՑ ԱՆԳՂԻԱՑԻՈՑ

ՅԱՓՐԻԿԷ

(Տես էրես 278)

ԳԼՈՒԽ ԺԴ.

Խժաբեր ծառոց անտառք. — Կապտագոյն փրբր. — Ժողովուրդ նշանք. — Անակկիայ յարձակում մը. — Քանիսներ. — Օրոյ մէջ գիշեր մը. — Մապունկուրոն. — Ճիւղա լա Մքուս. — Զրոյ սլաշար. — Քաղէհ հասկիլը։

Երկիրը այրած, չորացած, կաւային հօղէ մը ձևացած, որ արևուն ջերմու-

թեանէն կը ճեղքուէր, ամայի կ'երևար, ասդիս անդին կարավանի հետքեր կը տեսնուէին, մարդու ու կենդանեաց ճերմկեցած ոսկրոտիք, կիսով չափ մաշած, և մի և նոյն փուշոյ մէջ խառնուած։

Կէս ժամ քալելէն ետքը՝ Տիք և Ճոյ խիժաբեր ծառոց անտառի մը մէջ խորամուխ կ'ըլլային, հայեցուածքնին ուշադիր, և մատերնին հրացանին հրահանին վրայ հանգչեցուցած, չէին գիտեր թէ որոն հետ առնելիք տալիք ունենային պիտի։ Ճոյ առանց քարապինա ձիգ զօրական մը եղած ըլլալու, քաջապէս կարող էր հրացան զէնք մը գործածելու։

— Քալելը աղէկ կ'ընէ, պարոն Տիք, բայց այդ գետինը շատ հանգիստ չէ, ըսաւ, քարի կտորներու զարնուելով՝ որոնցմով գետինը սփռուած էր։

Քէննըտի իր ընկերոջ նշան ըրաւ որ լռէ ու կանկ առնու։ Հարկ էր առանց շան գործ տեսնալ, և որչափ ալ ճարտար եղած ըլլար Ճոյ՝ ոչ բարակ շան մը քիթը և ոչ նապաստակակալ շան մը հոտոտելիքը կրնար ունենալ։

Հեղեղատի մը անկողնին մէջ՝ ուր դեռ ևս ճախին ջրեր լճացած կը մնային, տասնի չափ վրթից խումբ մը ջուր կը խմէին։ Այն գեղեցկատես կենդանիները՝ վտանգի մը հոտն առնելով՝ անհանգիստ կ'երևային. իւրաքանչիւր ջրոյ ում պի՝ աշխոյժ շարժմամբ գլուխնին վեր կը ձգէին, իրենց ուղեղներով որսորդաց կողմէն եկած օդը հոտոտելով։

Քէննըտի՝ զՃոյ հոն անշարժ թողլով՝ քանի մը յաղթ քարանց ետէն պտրտեցաւ, և հրացանի հարուածի հասնելու միջոցը գալով հարուածը արձրկեց։ Մէկ ակընթարթի մը մէջ բոլոր խումբը աներևութացաւ. միայն մէկ արու վիթ մը թիկանց տակը վիրաւորուելով՝ կայծակնահար գետինը փռուեցաւ։ Խակոյն Քէննըտի յարձակեցաւ որսին վրայ։

Փառաւոր մէկ կենդանի մըն էր, մութ խրագոյնի զարնող տոբոյն կապուտ գոյնով, փորը և սրունից ներսի կողմը ճերմակ ձեան պէս։

— Ի՞նչ գեղեցիկ հրացանի հարուած, հանչեց որսորդը: Վըթի շատ հազուա-
գիւտ տեսակ մըն է, և կը յուսամ մոր-
թը անանկ կերպով պատրաստելու՝ որ
կարենամ պահել:

— Չարմանք. ատանկ կը մտածես,
պարոն Տիք:

— Անտարակոյս: Նայէ մէկ մը այդ
չքեղ մագը:

— Սակայն տղերք ֆէրկըսըն ոչ եր-
բէք յանձն առնու պիտի ատանկ նոր
ծանրութիւն մը առնելու:

— Իրաւունք ունիս, ճոյ: Սակայն մեղք
է բոլորովին մէկ դի թողուլ ասանկ գե-
ղեցիկ կենդանի մը:

— Բոլորը մէկ դի, ոչ երբեք, պարոն
Տիք. ատոր բոլոր սննդարար առաւե-
լութիւնները առնելու ենք. և եթէ
ինծի կը ներես՝ անանկ աղէկ 'ի գործ
կ'ուզեմ դնել այդ բանը, ինչպէս լոն-
տրայի սպանդանոցի պատուական ըն-
կերութեան սինկղիտոսը:

— Ինչպէս աղէկ կը կարծես անանկ
ըրէ, բարեկամ. սակայն գիտես որ ես
ալ ըստ որում որսորդ, ինչպէս առանց
դժուարութեան որսս զարնել գիտեմ՝
ասանկ ալ անոր մորթը հանել:

— Կը հաւտամ, պարոն Տիք, բայց
մի աշխատիր երեք քարի վրայ կրակա-
բան մը շինելու. այնչափ չոր փայտ կայ.
ինծի ալ քանի մը վայրկեան միայն բա-
ւական է որ քու վառելու ածուխներդ
բանի բերեմ:

— Այդ երկայն գործ մը չէ, պատաս-
խանեց ֆէննըտի:

Խսկոյն ետեւէ եղաւ որ իր կրակարանը
չինէ, որուն բոցը քիչ մը ետքը կը բորբո-
քէր: Ճոյ վըթին մարմնէն տասուերկու
հատ կող հանեց և ողնայարին վրայէն
ալ բոլոր փափուկ մասերը, որոնք քիչ
մը ետքը անուշահամ խորոված մը փո-
խուեցան:

— Ահա ասոր շատ պիտի ախորժի
մեր Սամուէլ բարեկամը, ըսաւ որսոր-
դը:

— Գիտես ինչ կը մտածեմ, պարոն
Տիք:

— Ըրածիդ նայելով, անտարակոյս,
քու խորովածդ կը մտածես:

— Ոչ, ամենևին: Կը մտածեմ թէ ինչ
երես պիտոր ընենք թէ որ օղապարիկը
ալ գտնալու չըլլանք:

— Հէ, ինչ մտածութիւն: Դուն կար-
ծես որ տղերքը մեզ կը թողնու:

— Չէ անշուշտ. բայց եթէ խարխիւր
կռուած տեղէն քակուէր:

— Անկարելի բան: Սակայն դժուա-
րին բան մը չէ Սամուէլին որ նորէն իր
գունտովը վար իջնայ, զոր անանկ ճար-
տարութեամբ գիտէ կառավարել:

— Բայց եթէ հովը զինքը առնէր տա-
նէր. եթէ չկարենար դէպ 'ի մեզի գալ:

— Նայիմ, ճոյ. լմնցուր քու ենթա-
դրութիւններդ. ախորժելի մը չեն, գիտ-
ցիր:

— Ա՛հ, պարոն, աշխարհիս վրայ ինչ
որ կ'ըլլայ՝ բնական կերպով կը կատա-
րուի. արդ ամեն բան կրնայ հանդի-
պիլ. պէտք է ուրեմն ամեն բան նախա-
տեսել...

Այս ատենս հրացանի մը բոմբիւնը
օդոյ մէջ լսուեցաւ:

— Է՛հ. կանչեց ճոյ:

— Քարապինաս է, բոմբիւնը կը ճանչ-
նամ:

— Նշան մըն է:

— Մեզի վտանգ մը կը սպառնայ:

— Թերևս իրեն, պատասխանեց ճոյ:

— Երթանք:

Շուտ մը որսորդները իրենց աշխա-
տութեան արդիւնքը ժողովեցին ու ետ
դառնալու ճամբայ ինկան, առաջնորդ
ունենալով այն ծառի ճիւղերն որ ֆէննը-
տի կտրեր և 'ի նշան՝ ճամբան սփռեր էր:
Ծառոց ու թփոց խտութիւնը արգելք
կ'ըլլար իրենց վիկտորիան տեսնելու,
որմէ շատ հեռու չէին կրնար ըլլալ:

Հրացանի երկրորդ բոմբիւն մըն ալ
լսուեցաւ:

— Ասիկայ աճապարել կը նշանակէ,
ըսաւ ճոյ:

— Աղէկ. ուրիշ թնդիւն մըն ալ:

— Ասիկայ ինծի անձնական պաշտ-
պանութեան նշան մը կ'երևայ:

— Փութանք:

Երկուքն ալ բոլոր ուժով վազել սկսան։ Անտառին ծայրն որ հասան, նախ վիկտորիան իր տեղը տեսան և ապա զտրդորը նաւակին մէջ։

— Ի՞նչ կայ, հարցուց ֆէննըտի։

— Աստուած, կանչեց ճոյ։

— Ի՞նչ կը տեսնաս։

— Հոն հեռուն նայէ, խումբ մը սևեր օդապարիկը պաշարեր են։

Եւ իրաւքնէ անկէ երկու մղոն հեռու, երեսունի չափ անհատ՝ այլանդակ ձևեր ընելով, ոռնալով, ցատքըտելով՝ մոլաթզենւոյն չորս կողմը կ'եռային։ Ու մանք ծառին վրայ մագլցելով մինչև աւմենաբարձր ճիւղերը կ'ելլէին։ Վտանգը մօտալուտ կ'երևար։

— Տէրս կորսուած է, կանչեց ճոյ։

— Հապա ճոյ, պաղ արիւն ըլլալու ենք և ուշադիր աչք։ Այդ սևամորթերէն չորսին կեանքը ձեռքերնիս է։ Յառաջ։

Վերջի աստիճանի արագութեամբ մէկ մղոն մը առաջ գնացած էին, երբ հրացանի ուրիշ թնդիւն մըն ալ նաւակին միջէն լսուեցաւ, այն սևամորթներէն մէկ մը զարնելով որ խարսխին պարանէն վեր կ'ելլէր։ Անկենդան մարմին մը ճիւղէ ճիւղ զլորելով վար ինկաւ, և գետնէն քսան ոտք բարձրութեամբ ճիւղի մը վրայ՝ ի կախ մնաց, երկու բազուկներն ու երկու սրունքները օդոյ մէջ ճօճալով։

— Հէյ, կանչեց ճոյ՝ կանկ առնելով, ուսկից կախուած կեցած է այդ անբանը։

— Հոգ ընելու չէ, պատասխանեց ֆէննըտի, վազե՛ք, վազե՛ք։

— Ա՛հ, պարոն ֆէննըտի, կանչեց ճոյ, բարձրաձայն խնտալով. իր պոչէն, իր պոչէն կախուած է։ Կապիկ մըն է. ատնք կապիկ են։

— Ատոնք մարդէ ալ աւելի կ'աժեն, պատասխանեց ֆէննըտի ինքզինքը ունացող խմբին մէջ նետելով։

Ասոնք շնագլուխ կապկաց ահարկու խումբ մըն են, վայրենի և կատաղի, որ իրենց շնական ցուկովը զարհուրելի երևոյթ մը ունենին։ Սակայն մէկ քանի

հրացանի հարուածներով այն խեղկատակաց խումբը սարսափելով կորսուեցան անհետ եղան, իրենցմէն շատ մը գետինը դիակ թողլով։

Անմիջապէս շուտ մը ֆէննըտի սանդը դէն վեր կ'ելլէր. իսկ ճոյ մոլաթզենւոյն վրան ելլելով խարսխը կը խալսէր, և նաւակը դէպ ՚ի իրեն խոնարհելով՝ առանց դժուարութեան մէջը կը մտնէր։ Քանի մը վայրկեան ետքը վիկտորիան օդը բարձրանալով դէպ ՚ի արեւելք ճամբայ կ'ելլէր չափաւոր հովէ մը մղուելով։

— Ահա յարձակում մը, ըսաւ ճոյ։

— Մենք գրեզ բնիկներէն պաշարուած կարծեցինք։

— Բարեբաղդաբար կապիկ էին, պատասխանեց տրդորը։

— Հեռուանց մեծ տարբերութիւն մը չերևար, սիրեցեալդ Սամուէլ։

— Եւ ոչ իսկ մօտանց, պատասխանեց ճոյ։

— Ինչ ալ ըլլայ, կրկնեց Ֆէրկըսըն, այս կապիկներուն յարձակումը ամենածանր հետեանքներ կրնար ունենալ։ Եթէ անոնց անդադար ցնցելէն խարսխը ազատէր, ո՞վ գիտէ հովը ո՞ւր կը տանէր զիս։

— Ի՞նչ կ'ըսէի քեզի, պարոն Տիք։

— Իրաւունք ունէիր, ճոյ. սակայն հանդերձ իրաւունք ունենալովդ, այն ատեն վրթի խորոված պատրաստելու հետ էիր, որուն տեսութիւնը արդէն ախորժս կը գրգռէր։

— Կը հաւտամ այո, պատասխանեց տրդորը, վրթին միսը գերազանց է։

— Կրնաս դատաստան ընել, պարոն, սեղանը պատրաստ է։

— Ստոյգ կ'ըսեմ, ըսաւ որսորդը, այդ էրէյ մսի կտորները վայրենի բուրում մ'ունին որ արհամարհելու չէ։

— Շատ աղէկ. կեանքս վիթ ուտելով պիտոր անցունեմ, պատասխանեց ճոյ լեցուն բերնով, վրան ալ դաւաթ մը կրօկ¹, անոնց մարսողութիւնը դիւրացընելու համար։

¹ Ըմպելէ որ կը բաղկանայ օղիէ, տաք կամ պաղ ջրէ, շաքարէ ու լիմոնէ։

Ճոյ ըսած ըմպելիքը պատրաստեց, զոր լռելեայն ախորժով ճաշակեցին։

— Մինչև հիմա ամեն բան աղէկ գնաց, ըսաւ։

— Շատ աղէկ, պատասխանեց Գէննըտի։

— Տեսնենք, պարոն Տիք, զղջացած ես մեզի ընկերանալուդ վրայ։

— Կ'ուզէի որ զիս արգիլած ըլլային. պատասխանեց որտորդը հաստատուն եղանակաւ մը։

Այս ատենս ցորեկուան ժամը չորս էր. Վիկտորիան աւելի երազ հոսանքի մը հանդիպեցաւ. գետինը անզգալի կերպով կը բարձրանար, և քիչ մը ետքը ծանրաչափին սիւնակը 1,500 ոտք բարձրութիւն նշանակեց՝ ծովուն հարթութենէն վեր։ Հարկ եղաւ այն ատեն որ տղըդորը օդապարկին կազին աւելի ձգտում տայ, որով բոցարծարծին չափը սաստկացուց։

Ժամը եօթին ատենները, Վիկտորիան Գանեէմէի աւազանին վրայ կը թռչէր. տղըդորը իսկոյն ճանչցաւ այն մշակեալ ընդարձակածաւալ երկիրը, որուն տարածութիւնը տասը մղոնի չափ է, իր գեղերովը հանգերձ՝ որ պաօպապի և քալպասենիի ծառերու մէջ թաղուած են։ Հոն է Ուկոկոյ երկրին սուղ դաններէն մէկուն արքունիքը, ուր քաղաքականութիւնը թերեւս նուազ ետ մնացած է. քիչ կը հանդիպի որ մարդիկ իրենց ընտանեաց անհատները ծախեն. սակայն առհասարակ անասունք և մարդիկ՝ կլոր և առանց ատաղձի հիւղերու մէջ կ'ապրին, որ խոտոյ բարդերու նման են։

Գանեէմէէն անդին երկիրը սկսաւ ցամքիլ և ժայռոտ փոխուիլ. սակայն ժամէ մը վերջը՝ ցած և արգասաւոր տեղ մը յաջորդեց, ուր, բուսականը բոլոր իր ուժը կը ստանար՝ Մտապուրունէն քիչ մը հեռու։ Հովը օրուան հետ կը դադարէր, և մթնոլորտը կարծես թէ քուն կը մտնէր։ Պարապ տեղ տղըդորը այլ և այլ բարձրութիւն ելլելով հոսանք մը կը փնտռէր. բնութեան այս հանդարտութիւնը տեսնելով, միտքը դրաւ

օդոյ մէջ գիշերը անցունել, և աւելի ապահով ըլլալու համար, գրեթէ 1,000 ոտք բարձրացաւ։ Վիկտորիան անշարժ կը կենար։ Գիշերը գեղեցկապէս աստղազարդ՝ լուծեամբ անցունեցաւ։

Տիք և Ճոյ հանգիստ իրենց անկողիններէ վրայ փռուելով՝ խոր քուն եղան, մինչդեռ տղըդորը առաջին քառորդը կը հսկէր. կէս գիշերուն իր տեղը Սկովտիային անցաւ։

— Մանր դէպք մըն ալ հանդիպելու ըլլայ, զիս արթնցուր, ըսաւ անոր, և մասնաւորապէս ծանրաչափը աչքէ չհանես. մեր ուղղեցոյցն է։

Գիշերը ցուրտ եղաւ. մինչև 27 աստիճան՝ տարբերութիւն կար գիշերուան ու ցորեկուան բարեխառնութեանը մէջ։ Խաւարին հետ՝ կենդանեաց գիշերային երաժշտութիւնն ալ սկսեւ էր, զորոնք ծարաւը և անօթութիւնը բռնադատեւ էր որջերնէն դուրս ելլելու. գորտերը իրենց զիւ ձայնը կը լսեցնէին, որոնցմէն աւելի կը գերազանցէին չազալք իրենց կաղկանձիւնովը. առիւծք իսկ իրենց ակնածելի բամբաձայնովը՝ այն կենդանի երաժշտական համախմբին ներդաշնակութեանը օգնութեան կու գային։

Տղըդոր Ֆէրկըսըն առաւօտը իր տեղն անցնելով ուղղեցոյցը դիտեց և հասկըցաւ որ հովուն ուղղութիւնը գիշերը փոխուեր էր։ Վիկտորիան երկու ժամէ 'ի վեր դէպ 'ի հիւսիսային արեւմուտք երեսուն մղոնի չափ կը խոտորէր. Մապուենկուրուի վրայէն կ'անցնէր, որ քաղաք երկիր մըն է գեղեցիկ փայլուն սիւնաքարի կարկառներով սփռուած, և ժայռերով խորաքանդակած. Գառնաքի ժայռերուն նման կոնաձև յաղթ քարեր, գետինը կը ծեփէին, ինչպէս թէ տրիշիտուսկան տօյմէնք եղած ըլլային։ Գոմէշի և փղի բազմաթիւ ոսկրոտիք ասդիս անդին սպիտակագոյն կը տեսնուէին. ծառ քիչ կար, եթէ ոչ դէպ արևելք, ուր մեծ անտառներ կը տեսնուէին, և անոնց տակը ծածկուած բազմաթիւ գեղեր։

1 14° հարիւրամասնեայ ջերմաչափին։

Ժամը եօթին ատենները կըրածն ժայռ մը, մօտ երկու մղոնի տարածութեամբ, ինչպէս կրիայի ահագին պատեան մը՝ երևան եկաւ։

— Աղէկ ճամբու վրայ ենք, ըսաւ տղը դոր Ֆէրկըսըն։ Ահա ճիհուր—լա—Մքոա, ուր քիչ մը ատեն կանկ առնունք պիտոր։ Բոցարծարծիս համար պէտք եղած ջրոյ պաշարը նորոգել կ'ուզեմ։ Նայինք տեղ մը խարիսխ ձգենք։

— Ծառերը քիչ են, պատասխանեց որսորդը։

— Ի վերայ այսր ամենայնի փորձ փորձենք։ Ճոյ, խարիսխները արձրկէ։

Դունտը կամաց կամաց իր վերելական ուժը կորսնցնելով գետինը մօտեցաւ։ Խարիսխները նետուեցան և գետնէն քսկուտուելով մէկին թաթը ժայռի մը ճեղքին մէջ կըռուեցաւ, որով Վիկտորիան անշարժ կեցաւ։

Կարծելու չէ որ տղեդորը այս դադարներու ժամանակը բոցարծարծը բոլորովին կը մօտէր։ Գնտին հաւասարակշռութիւնը ծովուն հարթութեան համեմատ հաշուած էր. արդեւ երկիրը հետզհետէ բարձրանալու հետ էր, և 600—700 ոտք բարձր ըլլալով, գունտը նոյն իսկ գետնէն աւելի ցած իջնալու բերում կ'ունենար. հարկ էր ուրեմն չափով մը կազը ձգտելով՝ զայն վեր բռնել։ Միայն այն ատեն որ ամենին հով չէր գտներ տղեդորը՝ կը թողուր որ նաւակը գետինը հանգչի. օդապարիկը անով սաստիկ ծանրութենէ մը խալած՝ կրնար առանց բոցարծարծին օգնութեանը ինքզինքը վեր բռնել։

Այնպէս հոգոյցք, ճիհուր—լա—Մքոային արեւմտեան դին ընդարձակ ճահիճներ կը նշանակէին։ Ճոյ տակառակ մը առնելով, որ տասը կալլոնաչափ կրնար բովանդակել, մինակ զընաց դէպ 'ի հոն, և առանց նեղութիւն քաշելու, նշանակուած տեղը դիւրաւ գտաւ, որ անքնակ գեղի մը մօտ էր, իր ջրոյ պաշարը հոգաց, և երեք քառորդուն մէջ ետ դարձաւ. ճամբան մասնաւոր բան մը չէր տեսած, եթէ ոչ ահագին մեծութեամբ փղի որոգայթներ. նաև քիչ

մնացեր էր մէկի մը մէջ իյնալու, ուր կիսով չափ մաշած դիակ մը կար։

Այս արշաւանքէն հետը առուոյտի տեսակ մը առեր բերեր էր, զոր կապիկը անյազաբար կ'ուտէին։ Տղեդորը ճանչցաւ իսկոյն «Մպէնպու» ծառին պտուղը, որ ճիհուր—լա—Մքոային արեւմտեան դին բազմութեամբ գտնուող ծառ մըն է։ Ֆէրկըսըն անհամբերութեամբ ճոյին կը սպասէր, վասն զի այն օտարատեսաց երկրին մէջ ամենակարճ դադար մըն ալ իրեն երկիւղ կ'ազդէր։

Առանց դժուարութեան ջուրը նաւակը դրին, որովհետեւ գրեթէ ինչուան գետինը ինջած էր. ճոյ խարիսխը խալը սեցնելով արագաբար տիրոջը քովը ելաւ, որ բոցը վառելով Վիկտորիան նորէն իր օդաչու ճամբան բռնեց։

Այն ատեն հարիւր մղոնի չափ հեռու էին ֆազէհէն, որ Ափրիկէի ներսերը կարևոր տեղ մըն է, և ուր տեղ հարաւային արեւմտեան հոսանքով մը՝ ճանապարհորդք նոյն օրուան մէջ հասնելու կրնային յոյս ունենալ. առ ժամ 14 մղոն երազութեամբ կը քալէին. բայց այն ատեն խիստ դժուարին եղաւ օդապարիկը կառավարել. շատ վեր ելլել կարելի չէր առանց կազը շատ ձգտելու, որովհետեւ երկիրը արդէն միջին բարձրութեամբ 3,000 ոտք բարձր էր։ Արդեւ կարելի եղածին չափ տղեդորը լաւագոյն կը սեպէր ձգտմանը շատ բռնութիւն չտալ. անոր համար զառ 'ի վայրին դժուարին ելեէջներուն հետեւելով՝ ճարպկութեամբ անցաւ և թէմայոյ ու Դուրա—Ուէլս գեղերուն քովէն քերելով գնաց։ Այս ետքի գեղը Ունեամուէգիի մաս է, որ շատ գեղեցիկ երկիր մըն է, ուր ծառք վերջի աստիճանի կը բարձրանան, և մասնաւորապէս թանձրատունք հսկայածն հասակ մը կը ստանան։

Ժամը երկուքին ատենները, սքանչելի պայծառ օդով մը և բոցակէզ արևով մը, որ ամենաոյինչ քամին ալ կը լափէր, Վիկտորիան ֆազէհի վրայէն հեզասահ կ'անցնէր, որ ծովեզերքէն 350 մղոն դէպ 'ի ներս շինուած քաղաք մըն է։

— Զանգիպարէն առաւօտեան ժամը
իննին ճամբայ ելանք, ըսաւ տղոգոր Ֆէր
կրսըն իր դրած ծանօթութիւնները
քննելով, և երկու օր ճանապարհորդելէ
ետքը, ասդիս անդին խոտորելով, մօտ
500 աշխարհագրական մղոն՝ ճամբայ
ըրինք: Պըրդըն և Սըիք գնդապետները
նոյն ճամբան ընելու համար չորս ու
կէս ամիս ժամանակ զրեւր են:

1 Գրեթէ երկու հարիւր փարսախ:

Կը շարունակուի:

ՄՈՌՅՈՒԱԾ ԹՂԹԻԿԸ

Ժամանակի պարապութեան ատեն,
ձեռագիր թղթոց կապոց մը ձեռքս
կ'իյնայ. զանոնք քակելը հետեանք մըն
էր, վասն զի ժամանակն ալ կը ներէր:
Էին արդարեւ թուղթք սեւացեալք, հնա-
գիրք և հնացեալք ժամանակէն, մոռա-
ցութենէն և թերեւ իսկ անօգտակա-
րութենէն, զորոնք անշուշտ խնամածու
ձեռք մը սպառնացեալ ջնջմանէ մը
խալսելով, խնամքով ժողովեր, կապեր,
պահեր էր: Այլ և այլ թղթոց միջէն

աչքս կապոցին մէկ ծայրը ինչպէս մոռ-
ցուած թղթիկի մը վրայ կ'իյնայ. թըղ-
թիկին ստորեւ դեղնորակ մեղանով զը-
րուած երկտողս, « Զայս երգ բերեալ
է 'ի Հայաստանէ վ. Հ. Պօղոսն մեր
Մեհերեան », ինծի յորդոր կ'ըլլայ ող-
ջոյն զըրուածը կարդալու: Էր ոտանաւոր
քերթութիւն մը՝ յորում քերթողը երգ-
երգոցին իմաստները առնելով, ուզեր
էր « երգ առ Յիսուս » մակազրաւ քեր-
թութիւն մը յօրինել: Ո՛ր դք և ըլլայ
հեղինակը, ըսի մտօքս, անշուշտ առանց
մասնաւոր աշխուժի չէր նստած նոյն
քերթութիւնը յօրինելու. ինչո՞ւ թո-
ղում ուրեմն որ մոռացութեան մէջ թա-
ղուի նոյն հեղինակին երկասիրութիւ-
նը: Առի ծոցս դրի որ իմ աշխատասէր
տպագրողիս ձեռքը հասցընեմ, յան-
ձնելով որ խնամքով ազգայնոց ընթերց-
մանը տայ. այս սրտի գոհութիւնը ու-
նենալով որ այն անծանօթ հեղինակին
կրնամ Բագմավիպին էջ մը նուիրել: Եւ
ահա առանց փոփոխութիւն մը ածե-
լու, մակագիր և քերթութիւն նմանօրի-
նակ կը հրատարակեմ: Ընթերցողը ինչ-
պէս կը տեսնէ, տնազլուխ տառերը Մօլ-
սէս հեղինակին անունը կը յայտնեն:

ԵՐԳ ԱՌ ՅԻՍՈՒՍ

Մենացեալ այրիմ սիրով, սէրըդ փութով էջ 'ի բարձանց,
Զի կարի խանդակաթ եմ, լուր էջ 'ի խնկաբեր լեռանց,
Շուշան հովտաց ծաղիկ դաշտաց,
Ե՛կ սիրելի իմ աղանի իմ գեղեցիկ, զի ձմեռն էանց:
Օղագնաց բարձրաթռիչ թռչուն առաւել բարձրացեալ,
Ե՛կ 'ի պարտէզ քո նորազուարճ բուրումն անուշից ենթադրեալ.
Գեղով յարմար գունով զարդարեալ. Ե՛կ սիրելի, և այլն:
Վասն էր հայիս յիս խեթիւ, միթէ ունիմ քեզ ճարակ,
Վայելուչ այդին նորատունկ դեռահաս նոր բարունակ,
Համ քաղցր նաւ ախորժակ. Ե՛կ սիրելի. և այլն:
Սառնամանիքըն լուծան, ամպք հոսեցին խուռն անձրեաց
Նարդոս և քըքում գունով ծաղկունքն ամէն փթթատարած.
Ի ծերպից վիմաց բղխումն աղբերաց. Ե՛կ սիրելի. և այլն:
Եղև լի այգին ցօղով շաղ շաղերով շիւղ շուշանով,
Երփնազարդեալ վարդենիքն քան զորդան կարմիր գունով.
Երգեա՛ պարելով ցնծա՛ խայտալով. Ե՛կ սիրելի. և այլն:
Ստորահակ թեւատարած տերեւախիտ խնծոր առատ,
Ո՛վ դու ընտրեալդ 'ի բիւրից՝ կլթեա՛ ողկոյզ քո անարատ.
Զևով անբաղդատ լեզուով անզրուատ. Ե՛կ սիրելի. և այլն: